

УДК 712.253:725.94:726:94(477.81-25)

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2026.40.24>

ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ЛАНДШАФТНОГО ПРОЄКТУВАННЯ МЕМОРІАЛЬНИХ ПАРКІВ НА ТЕРИТОРІЯХ ІСТОРИЧНИХ ПОХОВАНЬ (НА ПРИКЛАДІ ПАРКУ «ЄВРЕЙКА» У М. РІВНЕ)

Трошкін Арсеній Андрійович

доктор філософії 191 Архітектура та містобудування,
старший викладач кафедри архітектури та середовищного дизайну,
Навчально-науковий інститут будівництва, архітектури та дизайну,
Національний університет водного господарства та природокористування, Рівне, Україна,
e-mail: arseniy.troshkin@gmail.com, orcid: 0000-0001-7394-0923

Анотація. У статті розглядаються особливості архітектурно-ландшафтного проєктування меморіальних парків на територіях історичних поховань на прикладі парку «Єврейка» у місті Рівне. Аналізується трансформація сучасних підходів до меморіалізації – від традиційних монументальних форм до інтегрованих ландшафтних середовищ, що працюють через відчуття та взаємодію з простором, досвід. Особлива увага приділяється впливу релігійно-етичних обмежень, зокрема юдейських поховальних традицій, на формування архітектурних рішень.

Мета. Виявити принципи архітектурно-ландшафтного проєктування меморіальних парків на територіях історичних поховань та сформулювати підходи до роботи з багатозоровими меморіальними середовищами.

Методологія. Використано комплексний підхід, що включає аналіз наукових джерел, порівняльний аналіз сучасних меморіальних практик, історико-просторовий аналіз території, а також методи архітектурно-ландшафтного моделювання та узагальнення проєктного досвіду.

Результати. У результаті дослідження визначено ключові тенденції формування меморіальних ландшафтів, зокрема перехід до сенсорного сприйняття простору, посилення етичних обмежень та інтеграцію меморіальної функції в публічне середовище. Сформульовано принципи проєктування, серед яких: непошукність поховань, робота з рельєфом, стриманість форм, збереження природного ландшафту та інтеграція в міський контекст.

Наукова новизна полягає у систематизації принципів проєктування меморіальних парків на територіях історичних поховань з урахуванням релігійних норм, екологічного підходу та сучасних ландшафтних практик, а також у їх апробації на конкретному об'єкті.

Практична значущість. Отримані результати можуть бути використані при проєктуванні меморіальних просторів у післявоєнний період, зокрема на територіях масових поховань, а також у практиці ревіталізації історичних кладовищ і формуванні сучасних меморіальних парків.

Ключові слова: парк «Єврейка», меморіальний парк, меморіальна архітектура, ландшафтна архітектура, меморіалізація, міський простір, просторовий сценарій, ревіталізація територій, сакральні території, історичні поховання, культурна спадщина, ландшафтний дизайн, меморіальні ландшафти.

ВСТУП

У сучасних умовах в Україні функцію вшанування пам'яті загиблих часто беруть на себе міські простори – передусім площі та головні вулиці, де встановлюються тимчасові меморіальні стенди. Відсутність єдиного підходу до меморіалізації вже зараз формує фрагментарну картину пам'яті. Очевидно, що після завершення війни постане потреба у створенні цілісних меморіальних місць, зокрема на територіях масових поховань, а також у формуванні нових типів меморіальних парків.

У цьому контексті актуальним є проектування парку-гори «Єврейка» у місті Рівне (також відомої як гора «Кавказ»), для якого наразі розробляється конкурсна пропозиція. Завдання виходить за межі благоустрою і полягає у врахуванні багатозарової історії території.

Особливість такого проектування полягає в необхідності поєднання ландшафтних засобів із делікатними архітектурними втручаннями. Архітектор працює передусім із рельєфом, маршрутами та малими формами, що саме по собі є нетиповим завданням – особливо в умовах релігійних обмежень і наявності поховань.

Сучасна практика дедалі частіше стикатиметься з подібними територіями – просторами, де історичні травми поєднуються з повсякденним життям міста. У випадку «Єврейки» йдеться про ділянку, де в різні періоди існували кілька кладовищ, і частина матеріальних свідчень, а саме мацеві, збереглися до сьогодні.

Проектування в таких умовах вимагає не лише професійних знань у сфері композиції та дендрології, а й розуміння релігійних норм, принципів охорони спадщини та особливостей сприйняття меморіального простору.

Тому, **метою** дослідження є формування інформаційної бази та виявлення принципів архітектурно-ландшафтного проектування меморіальних парків на територіях історичних поховань. Для чого необхідно звернутися до попередніх досліджень і проаналізувати сучасні підходи до формування меморіальних ландшафтів.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Оцінка сучасного стану досліджень на національному та міжнародному рівнях за останні 25 років показує доволі помітну зміну підходів до проектування місць пам'яті – від статичних монументів до так званих «сучасних меморіальних ландшафтів», які інтегруються в міське середовище та повсякденне життя [7].

Систематизація джерел дозволяє виділити кілька ключових напрямів, на які спирається це дослідження.

1. *Теоретичні межі сучасного меморіального ландшафту.* У працях Ю. Аттви, М. Рефаата та Я. Канділь меморіальний ландшафт визначається як простір, що базується на чуттєвому сприйнятті відвідувача. Йдеться про перехід від пасивного споглядання до взаємодії – через звук, дотик, рух [7]. Цю ідею доповнюють І. Бреско де Луна та Б. Вагонер, які розглядають меморіальні місця як «просторові якорі», що формують колективну пам'ять через трансформацію середовища [9].

2. *Ландшафт як медіатор та концепція «пасажу».* У дослідженнях А. Петерссон та К. Вінгрен ландшафт розглядається як посередник між історією та сучасністю. Вони вводять поняття «ландшафт-пасаж», де меморіальний простір виступає як перехід між різними станами – життям і пам'яттю [19].

Паралельно М. Олівадзе акцентує на екологічному вимірі таких територій, розглядаючи меморіальні сади як «інфраструктуру живої спадщини» [18].

3. *Філософсько-етичні виклики.* С. Бессеманс описує так званий «парадокс меморіального дизайну» – баланс між доступністю простору та збереженням його тиші й сакральності [8]. Дослідження Й. В. Лукашевич підкреслюють важливість принципу *Primum non nocere* (з лат. – «найперше – не нашкодь») у роботі з історичною матерією [15]. Окремо В. Бюлов і Дж. Томас розглядають питання етичної реконструкції як способу відновлення порушеної історичної справедливості [10].

4. *Меморіалізація єврейської спадщини.* У своєму дослідженні М. Дух-Дингож, А. Фрідман, І. Соркіна та М. Валігурська аналізують процеси «переписування» пам'яті, зокрема трансформацію єврейських кладовищ у повоєнний період [5]. А. Подольський та М. Шарпило наголошують на переході до індивідуального досвіду пам'яті через неінвазивні підходи [3; 20]. Практичні кейси ревіталізації, зокрема повернення мацев, представлені у звітах Єврейської спадщини Рогатина [2].

5. *Методологія оцінки та локальний контекст.* Методики Н. Олексійченко, Н. Гатальської та М. Мавко дозволяють оцінювати меморіальні парки з точки зору функції та ідеологічного навантаження [17]. Водночас дослідження REHERIT 2.0 дають історичну основу для аналізу території «Єврейки», зокрема реконструкцію меж кладовищ та процесів їх трансформації [1].

Аналіз джерел дозволяє окреслити

кілька спільних тенденцій: перехід до сенсорного ландшафту, посилення етичних обмежень, інтеграцію меморіальної функції в публічний простір та зростання ролі природних і цифрових засобів. У цьому контексті територія «Єврейки» може розглядатися як складна багат шарова система, що потребує делікатного і водночас сучасного підходу.

Ми вважаємо за доцільне виділити ключові лінії розвитку підходів до меморіальних просторів, які можуть бути представлені у вигляді генези ідей у дослідженнях.

– *Трансформація*: перехід від статичного монумента до сенсорного, інтегрованого в міське середовище ландшафту.

– *Етика*: пріоритет непорушності поховань (No-Dig) та відмова від надмірної атракційності.

– *Інтеграція*: поєднання меморіальної функції з інклюзивним публічним простором і екологічним відновленням територій.

– *Спадщина*: розуміння «Єврейки» як «Будинку життя» (Bet HaChayim), що потребує делікатного відновлення через ландшафт і нематеріальні інструменти пам'яті.

Таким чином, сучасні підходи зміщуються від одновимірного трактування пам'яті до більш складних, багат шарових моделей. Дизайн вже не є лише формою, а виступає інструментом роботи з пам'яттю, середовищем і досвідом відвідувача. Це, власне, і задає рамку для подальшого формування принципів проектування.

МЕТА

Систематизувати теоретичні та практичні підходи до формування меморіальних ландшафтів та визначенні принципів архітектурно-ландшафтного проектування меморіальних парків на територіях історичних поховань. Досягнення цієї мети передбачає формування узагальненої інформаційної бази шляхом аналізу наукових праць і сучасних проектних практик, що відображають трансформацію підходів до меморіалізації – від традиційних монументальних форм до інтегрованих ландшафтних рішень.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Територія парку «Єврейка» включає кілька історичних поховань різних періодів: Православні поховання, Католицькі поховання, Єврейське кладовище, інфекційні (епідемічні) поховання. Серед них особливо виразним є єврейське кладовище – передусім завдяки збереженим мацевам, що частково залишаються на поверхні.

Будь-яке втручання в таке середовище потребує врахування релігійно-етичних норм. Згідно з Галахою, єврейське кладовище має статус священного місця незалежно від часу чи стану його збереження. Ця умова визначає загальний характер проектування – максимально стриманий і неінвазивний.

Поховальні обряди та їх вплив на архітектурні форми

Проектування будь-яких елементів у межах Рівненського меморіального парку «Єврейка» має враховувати базову логіку юдейської поховальної традиції. Вона стримана і побудована на ідеї рівності перед смертю. Не рідко можна простежити що стилістика кладовища базується на матеріалах, які відповідають обряду поховання – білих лляні савани (tachrichim), мінімалістичні труни, відсутність надмірної декоративності [4]. Цей підхід важливо перевести в архітектурну мову. Йдеться не про буквальне відтворення ритуалу, а про його інтерпретацію: уникнення складних форм, відмова від «ефектних» рішень і робота з максимально простими, зрозумілими матеріалами. У цьому контексті стриманість стає не обмеженням, а скоріше орієнтиром.

Основні положення юдейської поховальної традиції та їх архітектурна інтерпретація систематизовано в таблиці 1.

Ландшафтна архітектура меморіальних середовищ: базові підходи

Сучасний меморіальний парк дедалі частіше розглядається не як набір об'єктів, а як середовище, яке працює через відчуття і досвід перебування. Меморіальний парк сьогодні розглядається як «живий санктuario», у цьому сенсі ландшафт стає ключовим інструментом – він поєднує різні часові шари

Таблиця 1

Інтерпретація елементів юдейської поховальної традиції в архітектурі меморіального парку

Елемент традиції	Архітектурна інтерпретація	Матеріали та рішення
Simplicity (Смиренність)	Відмова від монументальності на користь горизонтальних форм.	Натуральний камінь, дерево, гравійні доріжки [4; 12]
K'riah (Ритуал розриву)	Використання лінійних розломів у ландшафті або стінах.	Бетон з фактурою розлому, металеві інсталяції [4; 6]
Equality (Рівність)	Уніфікація розмірів та стилю меморіальних маркерів.	Плоскі камені або плити стандартного розміру [12; 16]
Bet Taharah (Дім чистоти)	Функціональне відновлення або символічне позначення споруд.	Очищені форми, що нагадують про ритуал омивання [1]

і формує спосіб взаємодії людини з релігійним місцем [14]. Важливо, що основний ефект повинен досягатись не через окремі елементи, а через поєднання факторів: рельєф, світло, звук, рослинність. Саме ця «непряма» робота з простором дозволяє уникнути надмірної демонстративності [18].

Рослинність та екологічний підхід

Важливим вихідним обмеженням у проєкті є умова збереження існуючої структури гаю на території парку. Це рішення відповідає сучасним підходам, де природний ландшафт не замінюється, а переосмислюється. Водночас необхідно враховувати локальні умови. Повна «очистка» території з подальшим створенням декоративних трав'яних покривів, на кшталт мавританського газону, у цьому випадку виглядає сумнівною. Такий підхід може призвести до втрати сформованого середовища, до появи відкритих і маловиразних ділянок. Тому доцільніше працювати з тим, що вже є – зберігати існуючу рослинність, підсилювати її локальними видами і уникати надмірного втручання. При цьому вибір флори все ж має враховувати символічний аспект. Традиційні види, наприклад дуб чи інші довговічні дерева, можуть підсилювати тему пам'яті [18]. Але важливе обмеження полягає в тому, що висадка нових дерев безпосередньо над похованнями є небажаною через ризик пошкодження кореневою системою [1].

У цьому контексті екологічний підхід зводиться до простого принципу: мінімум втручання і максимум роботи з наявним середовищем.

Меморіальний гай

У світовій практиці зустрічаються рішення, де пам'ять передається через регулярні насадження – умовні «меморіальні гаї», де кожне дерево має символічне значення [11].

Проте ми вважаємо, що для території «Єврейки» такий підхід не сильно підходить оскільки існуючий гай уже має сформовану

структуру та відсутні повні списки поховань, що ускладнює персоналізацію. Більш до речним виглядає не створення нової жорсткої системи насаджень, а делікатна робота з наявним ландшафтом – без його радикального переформатування.

Функціонально-просторову організацію меморіального парку та відповідні засоби її реалізації узагальнено в таблиці 2.

Формування функціонально-просторових зон меморіального парку повинне базуватись на орієнтації на роботу з існуючим, частково втраченим історичним середовищем території якого охоплює різні типи історичних поховань – юдейські, православні, католицькі та інфекційні. Це зумовлює необхідність їх делікатного поєднання та диференціації функціональних зон відповідно до характеру кожного меморіального шару.

На основі аналізу технічного завдання, наших теоретичних та практичних розробок, ми приходимо до висновку, що проєктування повинне базуватися на таких ідеях:

1. Комбінована структура руху. Простір доцільно організувати через поділ маршрутів за їх функцією. Транзитні шляхи залишаються прямими і забезпечують зв'язок між частинами міста. Прогулянкові – навпаки, мають вільнішу, звивисту конфігурацію і орієнтовані на довге перебування в просторі. Меморіальні маршрути – вони проходять через найбільш чутливі зони і формують більш зосереджений, спокійний сценарій руху через місця пам'яті.

2. Рельєф як основа просторової організації. Існуючий перепад висот і підпірна стінка можуть бути переосмислені як своєрідний «парковий променад». Це місце природно підходить для концентрації активності – зустрічей, спокійних подій, прогулянок. Паралельно променаду рельєф формує напрямки водних потоків. Замість складних інженерних рішень доцільно працювати з ними як із частиною ландшафту – через дощові сади та природне водовідведення. Такий

Таблиця 2

Функціонально-просторові зони меморіального парку

Тип простору (функціональна зона)	Призначення та сценарій використання	Архітектурно-ландшафтні засоби реалізації
Простір сакральної рефлексії	Місце для молитви та роздумів на місці колишніх поховань.	Мінімалістичний дизайн, використання «порожнечі» як художнього засобу [8; 13]
Громадський простір спільноти	Зона соціальної взаємодії та обміну історіями.	Відкриті галявини, «дерева виживших», лавки з присвятами [13; 14]
Освітнє місце	Навчальний простір про історію місця	Сучасна ландшафтна архітектура у поєднанні із інтерактивними експозиціями [13; 14]
Цілющий сад (Healing Garden)	Простір для психологічного відновлення	Використання води, ароматних трав та прихованих від шуму куточків [13; 14]

підхід дозволяє одночасно вирішити технічні й образні задачі та нести смислове навантаження за аналогією із меморіальним фонтаном принцеси Діани у Лондоні, перепади якого символізували періоди її життя.

3. Мінімальне втручання як базовий підхід. На відміну від прикладів, де меморіальні простори створюються шляхом повної трансформації території, у випадку «Єврейки» доцільно зберегти її лісопарковий характер. Меморіальність тут досягається не через об'ємні об'єкти, а через атмосферу, сценарій руху і роботу з існуючим середовищем. Це передбачає обмежене використання нових форм і дотримання принципу No-Dig як базового.

Принципи проектування меморіальних парків

Отже, на основі проведеного аналізу можна сформулювати принципи, які можуть бути застосовані при проектуванні меморіальних парків на територіях історичних поховань:

– Принцип непорушності – відмова від земляних робіт у зонах поховань No-Dig; використання поверхневих конструкцій і легких настилів.

– Принцип роботи з рельєфом – використання природних перепадів висот для формування сценаріїв руху і точок зупинки.

– Принцип стриманості форм – відмова від домінуючих об'ємів на користь простих, горизонтальних рішень.

– Принцип збереження ландшафту – максимальне використання існуючої рослинності та мінімальне втручання.

– Принцип інтеграції – включення парку в міську структуру без втрати його меморіального характеру.

Окремо слід визначити підхід до поводження з мацевими. Базовою є стратегія їх збереження на місці *In situ* (з лат. – «на місці», «у місці знаходження») у зонах непорушності. Для переміщених фрагментів можливе створення дизайнерських лапідаріїв або стін пам'яті в межах зон благоустрою. Використання мацев як будівельного матеріалу є неприпустимим.

У випадках, коли внаслідок природних процесів на поверхню виходять інші елементи поховань (наприклад, хрести чи кам'яні фрагменти), вони також потребують фіксації, дослідження та збереження як частини історичного шару.

ВИСНОВКИ

Робота з територією парку «Єврейка» показує, що меморіальні простори такого типу потребують не стільки створення нових форм,

скільки уважного переосмислення вже існуючого середовища.

Ключовим стає баланс між пам'яттю і повсякденним використанням. Простір має залишатися відкритим і доступним, але водночас зберігати відчуття поваги і стриманості.

У цьому сенсі ландшафт виступає не фоном, а основним інструментом. Саме через нього можна поєднати різні історичні шари, уникнути надмірної експресії і водночас сформувати цілісний простір.

Проєкт такого типу не дає швидких або очевидних рішень. Але, якщо працювати обережно, він може стати прикладом того, як складні території інтегруються в сучасне місто – без втрати свого змісту.

ЛІТЕРАТУРА

[1] Долганов П. «Цвинтарна гора на Кавказі»: історія простору трьох кладовищ поблизу вулиці Литовської в Рівному - REHERIT. *REHERIT*. URL: <https://reherit.org.ua/material/tsvyntarna-gora-na-kavkazi-istoriya-prostoru-troh-kladovyshh-poblyzu-vulytsi-lytovskoyi-v-rivnomu/> (дата звернення: 26.03.2026).

[2] Єврейська спадщина Рогатина. *Rohatyn Jewish Heritage*. URL: <https://rohatynjewishheritage.org> (дата звернення: 25.03.2026).

[3] Подольський А. Місця пам'яті жертвам Голокосту в Україні: тоталітарна спадщина та історико-політичні виклики сьогодення. *Політичні дослідження / Political Studies*. 2021. № 1. С. 106–122. DOI: <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2021-1-7>

[4] 7 Essential Tips on How to Plan a Jewish Funeral: Honoring Tradition. *Mount Sinai Memorial Parks and Mortuaries*. URL: <https://mountsinaiiparks.org/how-to-plan-a-jewish-funeral/> (дата звернення: 24.03.2026).

[5] Duch-Dyngosz M., et al. A history of overwriting: Jewish cemeteries in postwar Poland, Ukraine and Belarus. *Holocaust Studies*. 2024. Vol. 31, no. 3. P. 469–497. DOI: <https://doi.org/10.1080/17504902.2024.2392323>

[6] Aker S. Concept & Design – June 5 Memorial Park. *June 5 Memorial Park*. URL: <https://www.june5memorial.org/concept-design> (дата звернення: 19.03.2026).

[7] Attwa Y., Refaat M., Kandil Y. A study of the relationship between contemporary memorial landscape and user perception. *Ain Shams Engineering Journal*. 2022. Volume 13, Issue 1. P. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.asej.2021.06.013>

[8] Bessemans C. The memorial design paradox. *The Journal of Architecture*. 2026. С. 1–29. DOI: <https://doi.org/10.1080/13602365.2025.2599252>

[9] Brescó de Luna I., Wagoner B. The psychology of memorial sites: Space, design and visitor experience. *Current Opinion in Psychology*. 2025. С. 102–144. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2025.102144>

[10] Bülow W., Thomas J. L. On the Ethics of Reconstructing Destroyed Cultural Heritage Monuments. *Journal of the American Philosophical*

Association. 2020. Vol. 6, no. 4. P. 483–501. DOI: <https://doi.org/10.1017/apa.2020.11>

[11] Coming 2027: Memorial Groves. *Memorial Park Conservancy*. URL: https://www.memorialparkconservancy.org/visit/places_to_see/memorial-groves/ (дата звернення: 27.03.2026).

[12] Conservation of Jewish Cemeteries. *sharmankadish.com*. URL: <https://sharmankadish.com/conservation-of-jewish-cemeteries/conservation-of-jewish-cemeteries/> (дата звернення: 26.03.2026).

[13] Design Concept. *Home Pulse Orlando*. URL: <https://www.pulseorlando.org/Memorial/Memorial-Process/Design-Concept> (дата звернення: 29.03.2026).

[14] Frey T. Memorial Gardens – Creating Living Sanctuaries of Remembrance and Community. *Futurist Speaker*. URL: <https://futuristspeaker.com/future-scenarios/memorial-gardens-creating-living-sanctuaries-of-remembrance-and-community/> (дата звернення: 26.03.2026).

[15] Łukaszewicz J. W. Ethics and Basic Principles of Restoring Historical Stone Monuments. *Protection of Cultural Heritage*. 2019. No. 8. P. 175–184. DOI: <https://doi.org/10.35784/odk.1083>

[16] Monument Care – Jewish Cemeteries of San Francisco. *Jewish Cemeteries of San Francisco*. URL: <https://jcemsf.org/monument-care/> (дата звернення: 19.03.2026).

[17] Oleksiichenko N., Gatalska N., Mavko M. Theoretical and methodological principles of memorial parks three-dimensional composition and ideological lines expressing means complex. *Landscape architecture and art*. 2018. Vol. 12, no. 12. P. 22–32. DOI: <https://doi.org/10.22616/j.landarchart.2018.12.02>

[18] Olivadese M. Gardens of Memory as Cultural Landscapes for Sustainable Destination Planning. *Tourism and Hospitality*. 2025. Vol. 6, no. 4. P. 174. DOI: <https://doi.org/10.3390/tourhosp6040174>

[19] Petersson A., Wingren C. Designing a memorial place: Continuing care, passage landscapes and future memories. *Mortality*. 2011. Vol. 16, no. 1. P. 54–69. DOI: <https://doi.org/10.1080/13576275.2011.536369>

[20] Sharpylo M. Commemoration as a form of representation of the Holocaust in the cultural space of Ukraine in the XXI century. *Culture of Ukraine*. 2023. No. 82. P. 17–27. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5325.082.02>

REFERENCES

[1] Dolhanov, P. (n.d.). Tsvyntarna hora na Kavkazi: Istoriia prostoru trokh kladovyshch poblyzu vulytsi Lytovskoi v Rivnomu [Cemetery hill in the Caucasus: The history of the space of three cemeteries near Lytovska street in Rivne]. *REHERIT*. Retrieved from <https://reherit.org.ua/material/tsvyntarna-gorana-kavkazi-istoriya-prostoru-troh-kladovyshh-poblyzu-vulytsi-lytovskoyi-v-rivnomu/> [in Ukrainian]

[2] Ievreiska spadshchyna Rohatyna [Jewish Heritage of Rohatyn]. *Rohatyn Jewish Heritage*. Retrieved from <https://rohatynjewishheritage.org> [in Ukrainian]

[3] Podolskyi, A. (2021). Mistsia pamiaty zhertvam Holokostu v Ukraini: Totalitarna spadshchyna ta istoriko-politychni vyklyky sohodennia [Places of

memory for the victims of the Holocaust in Ukraine: The totalitarian legacy and historical and political challenges of today]. *Political Studies*, (1), 106-122. <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2021-1-7> [in Ukrainian]

[4] 7 essential tips on how to plan a Jewish funeral: Honoring tradition. *Mount Sinai Memorial Parks and Mortuaries*. Retrieved from <https://mountsinaiparks.org/how-to-plan-a-jewish-funeral/> [in English]

[5] Duch-Dyngosz, M., Friedman, A., Sorkina, I., & Waligórska, M. (2024). A history of overwriting: Jewish cemeteries in postwar Poland, Ukraine and Belarus. *Holocaust Studies*, 31(3), 469–497. <https://doi.org/10.1080/17504902.2024.2392323> [in English]

[6] Aker, S. (n.d.). Concept & design – June 5 Memorial Park. *June 5 Memorial Park*. Retrieved from <https://www.june5memorial.org/concept-design> [in English]

[7] Attwa, Y., Refaat, M., & Kandil, Y. (2022). A study of the relationship between contemporary memorial landscape and user perception. *Ain Shams Engineering Journal*, 13(1), 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.asej.2021.06.013> [in English]

[8] Bessemans, C. (2026). The memorial design paradox. *The Journal of Architecture*, 1-29. <https://doi.org/10.1080/13602365.2025.2599252> [in English]

[9] Brescó de Luna, I., & Wagoner, B. (2025). The psychology of memorial sites: Space, design and visitor experience. *Current Opinion in Psychology*, 102-144. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2025.102144> [in English]

[10] Bülow, W., & Thomas, J. L. (2020). On the ethics of reconstructing destroyed cultural heritage monuments. *Journal of the American Philosophical Association*, 6(4), 483-501. <https://doi.org/10.1017/apa.2020.11> [in English]

[11] Coming 2027: Memorial groves. *Memorial Park Conservancy*. Retrieved from https://www.memorialparkconservancy.org/visit/places_to_see/memorial-groves/ [in English]

[12] Sharman Kadish. (n.d.). Conservation of Jewish cemeteries. Retrieved from <https://sharmankadish.com/conservation-of-jewish-cemeteries/conservation-of-jewish-cemeteries/> [in English]

[13] Design concept. *Pulse Orlando*. Retrieved from <https://www.pulseorlando.org/Memorial/Memorial-Process/Design-Concept> [in English]

[14] Frey, T. (n.d.). Memorial gardens – Creating living sanctuaries of remembrance and community. *Futurist Speaker*. Retrieved from <https://futuristspeaker.com/future-scenarios/memorial-gardens-creating-living-sanctuaries-of-remembrance-and-community/> [in English]

[15] Łukaszewicz, J. W. (2019). Ethics and basic principles of restoring historical stone monuments. *Protection of Cultural Heritage*, (8), 175-184. <https://doi.org/10.35784/odk.1083> [in English]

[16] Monument care. *Jewish Cemeteries of San Francisco*. Retrieved from <https://jcemsf.org/monument-care/> [in English]

[17] Oleksiichenko, N., Gatalska, N., & Mavko, M. (2018). Theoretical and methodological principles of memorial parks three-dimensional composition and ideological lines expressing means complex. *Landscape Architecture and Art*, 12(12), 22–32.

<https://doi.org/10.22616/j.landarchart.2018.12.02> [in English]

[18] Olivadese, M. (2025). Gardens of memory as cultural landscapes for sustainable destination planning. *Tourism and Hospitality*, 6(4), 174. <https://doi.org/10.3390/tourhosp6040174> [in English]

[19] Petersson, A., & Wingren, C. (2011). Designing a memorial place: Continuing care, passage

landscapes and future memories. *Mortality*, 16(1), 54–69. <https://doi.org/10.1080/13576275.2011.536369> [in English]

[20] Sharpylo, M. (2023). Commemoration as a form of representation of the Holocaust in the cultural space of Ukraine in the XXI century. *Culture of Ukraine*, (82), 17–27. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.082.02> [in English]

ABSTRACT

Troshkin A. Principles of Architectural and Landscape Design of Memorial Parks on the Territories of Historical Burial Sites (Case Study of Yevreyka Park in Rivne)

The article examines the specific features of architectural and landscape design of memorial parks located on sites of historical burials, using the case of Yevreyka Park in the city of Rivne. It analyzes the transformation of contemporary approaches to memorialization – from traditional monumental forms to integrated landscape environments that operate through perception, spatial interaction, and user experience. Particular attention is given to the influence of religious and ethical constraints, especially Jewish burial traditions, on the formation of architectural solutions.

Purpose. To identify the principles of architectural and landscape design of memorial parks on territories of historical burials and to develop approaches for working with multilayered memorial environments.

Research methodology. A comprehensive approach was applied, including the analysis of scientific sources, comparative analysis of contemporary memorial practices, historical-spatial analysis of the site, as well as methods of architectural and landscape modeling and synthesis of design experience.

Results. The study identifies key trends in the formation of memorial landscapes, including the shift toward sensory perception of space, the strengthening of ethical constraints, and the integration of memorial functions into the public environment. A set of design principles is formulated, including: preservation of burial integrity, working with topography, restraint in form-making, conservation of the natural landscape, and integration into the urban context.

Scientific novelty. The novelty lies in the systematization of design principles for memorial parks located on historical burial sites, taking into account religious norms, ecological approaches, and contemporary landscape practices, as well as their application to a specific case study.

Practical relevance. The results can be applied in the design of memorial spaces in the post-war period, particularly on sites of mass burials, as well as in the revitalization of historical cemeteries and the development of contemporary memorial parks.

Keywords: Yevreyka Park, memorial park, memorial architecture, landscape architecture, memorialization, urban space, spatial scenario, revitalization of territories, sacred sites, historical burial sites, cultural heritage, landscape design, memorial landscapes.

AUTHOR'S NOTE:

Troshkin Arsenii, PhD in Architecture and Urban Planning (specialty 191), Senior Lecturer at the Department of Architecture and Environmental Design, Educational and Scientific Institute of Construction, Architecture and Design, National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine, e-mail: arseniy.troshkin@gmail.com, orcid: 0000-0001-7394-0923.

Дата першого надходження статті до видання: 31.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 28.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії
відкритого доступу CC BY 4.0

